

SLAVISTICA

Ч. 26

М. І. МАНДРИКА

**З БОЛГАРСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ЛІТЕРАТУРНИХ
ВЗАЄМИН**

ВПЛИВ ШЕВЧЕНКА НА БОЛГАРСЬКУ ПОЕЗІЮ

**A PHASE OF BULGARIAN-UKRAINIAN
LITERARY RELATIONS**

SHEVCHENKO'S INFLUENCE ON BULGARIAN POETRY

Вінніпег

1956

Накладом Української Вільної Академії Наук

SLAVISTICA
PROCEEDINGS OF THE INSTITUTE OF SLAVISTICS
OF THE UKRAINIAN FREE ACADEMY OF SCIENCES
Editor-in-chief: J. B. Rudnyékyj
No. 26

M. J. MANDRYKA

A PHASE OF BULGARIAN-UKRAINIAN
LITERARY RELATIONS

SHEVCHENKO'S INFLUENCE ON BULGARIAN POETRY

SECOND EDITION

Winnipeg

1956

Published by the Ukrainian Free Academy of Sciences

SLAVISTICA
ПРАЦІ ІНСТИТУТУ СЛОВ'ЯНОЗНАВСТВА
УКРАЇНСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК
за редакцією Яр. Рудницького
Ч. 26

М. І. МАНДРИКА

З БОЛГАРСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ЛІТЕРАТУРНИХ
ВЗАЄМИН

ВПЛИВ ШЕВЧЕНКА НА БОЛГАРСЬКУ ПОЕЗІЮ

ДРУГЕ ВИДАННЯ

diasporiana.org.ua

Вінніпер

1956

Накладом Української Вільної Академії Наук

ВСТУП

Студія д-ра М. І. Мандрики про вплив Шевченка на болгарську поезію це друге поширене й справлене видання його праці **“Т. Г. Шевченко в болгарському письменстві”**, що була надрукована в 1925 р. в виданнях Всеукраїнської Академії Наук у Києві. Перевідаючи її після 30-ти років окремим випуском в серії УВАН “Славістика”, хочемо цим підкреслити її важливість для слов'янознавства взагалі, а для порівняльної історії слов'янських літератур зокрема. Болгарсько-українські літературні й узагалі культурні та наукові взаємини мають за собою окрему історію, яка досі — на жаль — належно не висвітлена. Підсоветська славістика займається передусім впливами російської культури на слов'ян, в тому й на болгар. Свідчить про це хочби й останнє видання в цій ділянці: “Славянская филология. Сборник статей под редакцией С. Б. Бернштейна” Москва 1954, видання Московського університету, щоб не вказувати на інші.

Те, що слов'янські народи плекали спонтанну виміну культурних вартостей, те що напр. кращим представникам болгарської спільноти в 19-му столітті ближчий був Шевченко з своїми національно-визвольницькими гаслами, як Пушкін чи Жуковский, про те сьогодні в офіційній советській славистиці не згадується з різних причин. І тому об'єктивне слов'янознавство, що — до речі — покищо можливе тільки поза моральною пресією т. зв. “старшого брата” в ССРСР, повинно й мусить безсторонньо висвітлювати наявні процеси спільного духового життя всіх слов'ян, зокрема тоді, коли вони вже належать до історії. Праця М. І. Мандрики — один із цікавих причинків власне в ділянці об'єктивного слов'янознавства й тому УВАН її перевідає в відсвіженому виді в своїй славістичній серії.

Як і попередні випуски “Славістики”, так і цей торкається не чистої україністики, а славістики, тобто взаємин двох слов'янських народів. Власне наше розуміння об'єктивної славістики в тому, щоб давати наукове освітлення проблем цілого слов'янського світу, або принайменше двох слов'янських культур. І це було вирішальне при публікації попередніх 25 випусків нашої серії.

Редакція Серії.

ВПЛИВ ШЕВЧЕНКА НА БОЛГАРСЬКУ ПОЕЗІЮ.

I.

Історична недоля болгарського народу під багатьма оглядами нагадувала недолю українського. Як відомо, стара болгарська держава впала під турецькою навалою в кінці чотирнадцятого століття, а державне відродження досягнуто лише вкінці дев'ятнадцятого (1878). Отже, пів тисячі літ тяжкої й безпросвітньої турецької неволі, а разом також пів тисячі літ "фанаріотської", як називають її самі болгари, духової неволі від грецького церковного панування. Турки, завоювавши Болгарію, віддали на "відкуп" грецькому патріярхові, що мав резиденцію в турецькій столиці, Царгороді, в передмісті "Фанар", душі болгарського народу. Щороку, заплативши відкуп (чи оренду) турецькому султанові, грецький патріярх одержував від султана військо, з яким посилав своїх збирачів данини і грецьких священиків (якщо їх можна так називати) в Болгарію. Священики хоч мали служити в церквах, то їхнє завдання було — поголовне стягання податків із населення на заплату султанові відкupu, патріярхові його утримання, а також удержання війська, збирачів данини і самих себе. Історичні джерела свідчать про те, що при наближенні до міст і сіл такого походу ексекуторів, населення втікало в гори й ліси, забираючи з собою що було можна з майна й худоби. Тож деякі болгарські історики називають цю духову "фанаріотську" неволю тяжчою за саму турецьку.

В таких обставинах цвітує колись духове життя болгарського народу було знищене, письменність зникла, запанувала тяжка культурна темрява. Лише у високих Пірінських горах, в Рильському монастирі, горіла і негасала лампадка болгарського духу; там святий Іван Рильський і його послідовники зберегли її для будучих поколінь.

Щойно шістдесяті й пізніші роки дев'ятнадцятого сто-

ліття визначились в болгарській історії зростом визвольних рухів, як у формі революційних вибухів, так і в формі духових змагань; носії визвольних ідей втікали з поневоленої батьківщини до сусідньої Румунії — в Букарешт, Браїлу, де видавали свої часописи, друкували заклики, брошури, книжки. Але найбільш притягала їх Росія. На неї покладали вони великі надії на визволення Болгарії. Це тим більше, що в Москві болгарські патріоти знаходили моральну підтримку російських слов'янофілів.

І власне в тодішній Росії зустрілись вони з нечуваном доти і невідомим російській літературі, непереможним і чаруючим голосом пророка українського визволення, Тараса Григоровича Шевченка.

Неволя українського народу, як нації, гноблення його під кожним оглядом, ціла соціальна неправда, знуцання з святих прав людини, — все те лихо, проти якого таким сміливим, геніяльно-поетичним словом виступив Шевченко, було таким самим лихом і для болгарського народу; ідеали і бажання українського народу, висловлені Шевченком, були одночасно ідеалами і мріями болгарського.

Дарма, що борці за волю болгарського народу знаходили притулок, ба навіть шукали єдиної допомоги в російській імперії, — вони зрозуміли оскільки доля України подібна до долі Болгарії, і як ці обидва народи ідеалами своїми рідні один другому. І це зрозуміння вони знайшли в голосі протесту геніяльного українського поета.

Ніхто з російських велетнів слова не зробив на них того враження, яке зробив Шевченко. На Пушкіна болгари дивилися як на аристократа, Жуковським тішились за його солодкий сентименталізм, але в творчості їхній нічого для себе рідного, відповідного до своїх ідеалів, тобто боротьби за волю Болгарії, не знаходили.

Не те з творчістю Шевченка.

Ось що напр. каже проф. Б. Пенев про поета і визвольного діяча Болгарії, Петка Славейкова: "Любов Славейкова до свого народу, боротьба якого давала єдиний сенс життя поета, — навіть тоді, коли душа його впадала в безнадійність ідеалів і боротьби, — і його задушевні ба-

жання світлої будуччини того народу, найбільш глибоко виявлялись в наподоблюваннях і перекладах Шевченка...”*)

Або, як каже навітній болгарський поет Ст. Чілінгіров: “Болгарському поетові не зоставалося нічого іншого, як замінити “Україна” на “Болгарія”, гетьмана на болгарського царя, Дніпро на Янтру, Дунай на Вардар, широкі степи й самотні могили на Балкана чи Пірін, москаля на турка, злого пана, на “фанаріота” (експлуататора грека)...**)

II.

Першим під вплив Т. Шевченка підпадає болгарський поет Ксенофонт Райко Ж і н з і ф о в (1839—1817). Він не тільки перекладає Шевченка, він бере його форму вірша, черпає з нього мотиви й ідеї для своїх творів, іде до кінця його поетичною стежкою. З нього стає майже такий самий ворог російського царизму, який був із Шевченка. Дбаючи, щоб Росія допомогла визволитись Болгарії, Жінзіфов одночасно дбає й про те, щоб заступити російському царизмові всі шляхи до Болгарії.

Жінзіфов цілковито поділяв ідеї кирило-методіївських братчиків.

Під таким же дужим впливом Шевченка був ще й інший тогочасний болгарський поет Любен К а р а в е л о в (1837—1879), а трохи згодом і Петко С л а в е й к о в (1827—1895).

Усі вони перебували певний час в Росії і бували в Україні.

Перші переклади Р. Жінзіфова з Т. Шевченка датуються 1863 роком. В цьому році він видав у Москві збірник “Новобългарска Сбирка”, в якому на 186 сторінок переклади з Шевченка займають 42 сторінки. Тут видрукувано такі переклади:

- 1) “Тополя” — —ст. 133—140.
- 2) “Тече вода в синє море” — ст. 140.

*) П. Р. Славейковата преводна и пр. Пер. Сп. 67, год. 1906, стр. 205.

***) Сборникъ в честь на Ив. Д. Шишманова. София, 1920, стор. 65.

3) “Вітре буйний, вітре буйний” — ст. 141—142.

4) “Нащо мені чорні брови” — ст. 142—143.

5) “Утоплена” — ст. 144—150.

6) “Катерина” — ст. 150—172.

П’ять років пізніше Жінзіфов друкує в журналі “Общи Трудъ”, 1868, рік I, кн. 3, ст. 32—35, “Посланіє Шафарикові”, далі в журналі “Свобода”, 1870, р. I, ч. 35, ст. 274—275 “Казашка Песень” (з “Гамалії” — “У туркені на тім боці”).

На другий рік він друкує іще дві поезії в журналі “Читалище” 1871, кн. 15, ст. 474—475, “Минають дні, минають ночі” й “І день іде, і ніч іде...”

Року 1873, в тому ж таки журналі, Жінзіфов друкує “Причинну”, — рік III, кн. 12, стор. 1114—1120, та “Ой три шляхи широкії”, кн. 12, ст. 1141—1142.

Року 1874 він друкує у часопису “Вѣкъ”, ч. 12, ст. 3, ч. 21, ст. 3—4, ч. 25, ст. 4, іще три вірші: “Калина” (“Чого ти ходиш на могилу”), “Вітре буйний, вітре буйний” і “Ой чого ти почорніло”.

Любен Каравелов почав друкувати свої переклади з Т. Шевченка в р. 1870.

Каравелов робив переклади також з творів Марка Вовчка (Марії Маркович) та Олександра Кониського, але, як каже Никола Т. Балабанов у своїй праці: “Любен Каравеловъ и украинската литература” (Пловдив 1922) — Т. Шевченко був “його перший і майже єдиний учитель, особливо щодо поетичної форми”.

Каравелов був активним революційним діячем. Маючи 19 років, він виїхав до Москви, де пробув 9 років (1857—1866). Там він був під впливами слов’янофілів (Аксаков і інші) та революційних письменників, як Герцен, Чернишевський, Пісарев. Можливо він зустрічався особисто з Т. Шевченком у Аксакова. Потім він поїхав до Београду, а по році до Букарешту, звідкіля керував революційною підпольною працею в Болгарії, головню через часописи “Свобода” та “Независимость”. Помер по році після визволення Болгарії (1879).

В р. 1870 Каравелов видрукував в журналі “Свобода”, ч. 44, ст. 347 і ч. 52 ст. 410, “Нащо мені чорні брови”, “Породила мене мати”. Обидві ці поезії передруковано потім в першому томі його творів, ст. 16, 21—22.

В р. 1871 Каравелов друкує переклад з дозволеної російською цензурою частини поеми “Іван Гус”, під назвою “Еретик”, в часописі “Свобода”, ч. I, ст. 3 (передруковані твори т. I, ст. 22—23) і “Тече вода в сине море”, ч. 17, ст. 131, (твори т. I, ст. 139). Р. 1873 в журналі “Училище, р. III, кн. 13—14, ст. 107, він видрукував два переклади: “Учітєся, брати мої” і “Я ридаю, як згадаю...” Ці два вірші також передруковано в I томі його творів з увагою, що переклад зроблено в р. 1869.

Між рукописами Каравелова, що переховуються в народній (національній) бібліотеці в Софії, є ще переклад (чернетковий) поеми “Неофіти”, невидрукований і досі.

З усього числа 191 віршів, що складають спадщину Каравелова, 133 написані Шевченковим розміром, як про це свідчить проф. І. Шишманов. Каравелов запозичив не тільки Шевченкову форму, але також мотиви. Приведемо тут, як зразки, Каравелові переспіви Шевченка.

От, напр., Шевченкове “Не женися на багатій”:

“Я не земай, момиченце,
Дебълъ чорбаджия,
Защото е тоя изродъ
Турски кесаджия”... (Твори, т. I, ст. 65).

Або на тему:

“Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте”...

“Хайде да възстанемъ
Сис пушка бойлийка
Па да изсѣчеме,
Що ни братецъ мъчи:
Турци, еничаре,
Гърци пезевенци,
Черни калугере
Наши чорбаджие”... (Твори т. I, ст. 6).

Підо впливом Шевченкового “Заповіту” Каравелов написав свій заповіт в такій формі і такого змісту:

“Кога умра, не копай ма
Между мъртви люде, —
Дѣто нѣма борба, животь, —
Тѣшко ще ми бѣде.
Закопай на край Дунавѣтъ
В лозята свищовски,
Дѣто цѣвтятъ цвѣтя, треви,
Сѣкакви овошки,
Кога вѣйне тихи вѣтрець,
Кога шумти Дунавъ...” (Твори т. I, ст. 43).

(“Як умру, не ховай мене між мертвими людьми, де немає боротьби, життя, — Тяжко мені буде. Поховай на Дунаю в свищовські (Свищов — місто), лози, де цвітуть квіти, трави, всяка овоц; де повіває тихий вітер, шумить Дунай...).

І Каравелов, як і Жінзіфов, ідейно наслідував Т. Шевченка. В журналах “Свобода” і “Независимость” (друкувалися в Румунії) він обстоював ідеї Кирило-Методіївського Братства. Між іншим він писав: “Між слов'янськими племенами стане порозуміння тільки тоді, коли кожне плем'я стане незалежне і коли кожна народність збереже свої племінні ознаки...” (“Независимость”, 1873, р. III, ч. 44).

Минуло 11 років (1874—1885), протягом яких нічого не друковано з Шевченка болгарською мовою. Можна припустити, що активізація революційної акції проти турецького посідання (вибух в р. 1876 і ін.), потім війна, яка закінчилася створенням “куцої” Болгарії (без східньої частини, що звалася “Источна Румелия), поглинули всі сили на фактичну збройну боротьбу.

Але р. 1885 з'явилися переклади Петка Рачева Славейкова, найвизначнішого діяча, письменника і поета, нагородженого потім титулом “дядо” — дідуся народу. Він був учителем і працював над відновленням болгарської мови та усуненням грецького “фанаріотського” домінування в школі й церкві Болгарії. Брав участь в революції 1876 р. й у

визвольній війні 1877—1878 (між іншим у цій війні полягло коло 200 тисяч українців в російській армії). Пізніше, після визволення Болгарії, був міністром освіти, міністром внутрішніх справ. За найбільшу його заслугу вважають відродження болгарської мови. Він зібрав до 18,000 народних приказок, в яких збереглась жива мова, пригнічена грецьким і турецьким пануванням. Також він переклав біблію на болгарську мову.

В 1885 р. з'явилися його три переклади з Т. Шевченка в журналі “Периодическо Списание”, кн. 15, ст. 426—428, а саме: “Думи мої, думи мої”, “Кобзар’ (частина з “Перебенді” — “Вітер віє-повіває...”) та “Сиротина”, “Така її доля”...

Треба ще завважити, що в 1881 році, у часописі “Славянинъ”, ч. 8, ст. 58, появилася стаття про Т. Г. Шевченка авторства Д. Ц. Коцова (піддиректора Національної Бібліотеки).

На цьому й закінчується, так мовити, — перший період впливів Т. Шевченка в болгарській літературі.

III.

За рр. 1877-78 Болгарія визволяється з-під турецького ярма й заходжується коло будування свого державного апарату. Коли Україна залишилася далі в неволі, для Болгарії поезія боротьби за визволення, протесту проти гніту стає минулим, про яке й згадувати не хотілося. Тепер для неї наступив час кипучого вільного життя, час нових радісних пісень (хоч насправді для них так співця й не народилося).

В цей час про великого поета України болгари ніби забувають (за виключенням “дядо” Славейкова), а натомість підпадають під вплив російської літератури, літератури держави-“визволительки” (хоч в справі російського визволення болгарська опінія дуже різноманітна). Болгарських поетів і болгарську інтелігенцію починають захоплювати “громадські” мотиви Некрасова, згодом Надсона, і т. п.

Ні доля українського народу, ні його геніяльний спі-

вєць, що напував живою водою творчости перших поетів Болгарії, вже не цікавлять ані болгарських поетів, ані болгарських провідників. Слов'янофільські ідеї серед болгар далеко відходять від ідей кирило-методіївців; починають запановувати політичні погляди про потребу “єдиної й неділимої Росії”, як протекторки слов'ян, хоч себе самих болгари боронять всіма рішучими способами від політичного поневолення Петербургом, опираючись на Англію та центральні держави.

Наприкінці дев'ятдесятих років, з'являється в болгарській літературі плеяда молодих талантів. Вони захоплюються чужими поетами, а з-поміж них і Т. Г. Шевченком. Та переклади з нього роблять не з оригіналу, але з російських перекладів. Так Ів. Белев, у журналі “Българска Сборка”, кн. 7, ст. 101—702, 1895, надрукував переклад “Вітре буйний, вітре буйний...” Також А. Д. Іхчиев, під псевдонімом — Діамантін, надрукував у журналі “Ученически Другаръ”, кн. 9—10, ст. 393, 1898, “Думка” (“Тече вода в синє море”). Той сам автор у журналі “Животь”, кн. 9—10, ст. 574, 1899, умістив переклад “Ой, одна я, одна, як билинонька в полі...”

З нагоди п'ятдесятиліття з дня смерті Т. Шевченка знову були його згадали. В журналі “Просвѣта”, кн. II—III, ст. 68—69, 1911, надруковано два переклади С. Дрінова: “Ой, гляну я, подивлюся” та “Заповіт”, а також коротеньку біографію поета, підписану “Ст. М.” Поет Ст. Чілінгіров надрукував статтю “Шевченко по български” в журналі “Славянски Гласъ”, кн. I—II, ст. 37—40.

З того ж приводу багато часописів надрукували замітки про Шевченка, все ж болгарське промадянство не виявило відповідної уваги до пам'яті великого поета цілого слов'янства; ріст нової болгарської культури, відродження після довгої неволі йшов дуже повільно.

Одначе, звідси починається відроджування інтересу до геніяльного співця України. Інтерес цей пробивається спроквола, але незмінно росте. Болгарія в цей час позбувається вже деяких чужих впливів, гіпнози чужої могутності, заглиблюються в ній політичні течії, більш розвивається вла-

сне письменство. До Шевченка починають ставитися не тільки як до поета-борця за волю народу, великого протестанта проти неправди і неволі, як це було за часів Жінзіфова та Каравелова. На нього починають дивитися передусім, як на одного з геніїв слов'янства, великого поета не тільки українського, ба й слов'янського, провозвістника ідей братерства народів і людяности.

В році 1912, в журналі "Българска Сбирка", р. XIX, кн. 8—9 і 10, ст. 535—537, С. Д р і н о в друкує три переклади: "Ой, гляну я, подивлюся", "Думи мої, думи мої", "Минають дні, минають ночі". Там же надруковано й четвертий вірш, як переклад з Шевченка, але він очевидно апокрифічний: "Въ свѣтъ живеемъ и не знаемъ, за що ний всички сме родени" (В світі живемо і не знаємо, для чого всі ми народились).

В р. 1914, з нагоди століття з дня народження Шевченка, виявляється вже неабиякий інтерес до нього, дарма, що політичні обставини Болгарії не сприяли цьому: наслідки міжбалканської війни і Букарештського миру, за яким територію Болгарії було дуже обкраяно.

Першим заговорив про ювілей проф. Ів. Шішманов (зять М. Драгоманова), умістивши в журналі "Свободно Мнѣние", р. II, кн. 10, стор. 153—155 (8 березня) статтю. В журналі "Листопадъ", кн. 26, ст. 188—189 і кн. 28, стор. 203—205), надруковано статтю про Шевченка, написану російським емігрантом К. Мустейкісом. В журналі "Българска Сбирка", р. XX, кн. 4, ст. 272—275, умістив статтю про Шевченка М. Москов. Також в журналі "Листопадъ", р. I, кн. 28, ст. 201 і кн. 20, ст. 209, надруковано два переклади С. Дрінова: "Сестрі" та "В неволі, в самоті немає..." Вірш "Сестрі" здається нам вільною композицією С. Дрінова. Ось його болгарський оригінал:

"Тарасъ Шевченко."

"Ахъ, отъ менъ не искай пѣсни,
Сестро моя мила,
Че надъ тяхъ е мѣка тежка
Сянка вечъ хвърлила.
И за тебъ ли е да слушамъ

Бухълътъ ужасенъ,
Щомъ въ листата тѣй извива
Славей сладкогласенъ.
Ахъ, съдба различна влачимъ
Тукъ сестрица, ние:
Твойто слънце днесъ изгрява,
Мойто пѣкъ се крие.
Нека в пътя ти да раснатъ
Рози миризливи, —
Твойта пролѣтъ нека бѣде
Вѣчно съ дни щасливи;
Тая орисъ, що ориса
Мене съ скръбъ велика,
Щасте вѣчно тебъ да прати,
Сестро яснолика.

Прѣведе: "С. Дриновъ".

В журналі "Свободно Мнение", кн. 18, р. II, стор. 285, уміщено переклад Ст. Чілінгірова "Заповіт".

Р. 1914, в салоні "Славянска Бесѣда", 9 березня, було влаштовано "Шевченкове Утро", на якому було виголошено два реферати: Ст. Станімірова — "Біографічні дані про Т. Г. Шевченка" та проф. Ів. Шішманова — "Тарас Шевченко, його творчість і вплив на болгарських письменників перед визволенням". Ці реферати видано окремою брошурою, як число XVI "Бібліотеки Славянської Бесіди", під назвою "Споменъ за Тараса Г. Шевченко". В тій же таки брошурі видруковано в оригіналі "Заповіт" і переклад з нього Ст. Чілінгірова.

На ювілей Івана Гуса появился переклад Шевченкової поеми "Іван Гус або Єретик", зроблений Ст. Чілінгіровим. Цей переклад надруковано в журналі "Свободно Мнѣние", р. III, кн. 28, ст. 446, з 8 червня 1915 р.

До перекладів з Шевченка поет Ст. Чілінгіров, один з найкращих болгарських поетів нової доби, щирий прихильник українського народу, удавався багато разів. Його переклади треба вважати найкращими. Він переклав "Заповіт", "Кавказ", "Як би ви знали, паничі", "Іван Гус" і інші поезії Шевченка, та деяких з них покищо не видруковано.

"Заповіт" і "Іван Гус", як сказано, надруковано в журналі "Свободно Мнѣние": "Як би ви знали, паничі" та "Мені

однаково, чи буду” — в журналі “Українсько-Български Прѣгледъ” 1920 р., ч. 11, стор. 99, і ч. 13, стор. 115, а “Кавказ”, оскільки відомо, ще ніде не надруковано.

В ч. 11 того ж “Українсько-Български Прѣгледъ” уміщено власний вірш Ст. Чілінгірова “Тарас Шевченко”.

В 1919 р., в журналі “Дѣтска Радость”, р. IV, кн. 4; ст. 96, передруковано переклад П. Славейкова: “Кобзарь”.

**

Нещасливий для Болгарії кінець війни 1914-18 р.р. тяжко відбився на всьому болгарському житті, а в тому і на літературі. Політиканство, яке завсіди заїдало сили балканських народів, загострилося, добробут підупав, життя затерлося в насущних буднях. Одначе, роки 1919-21, завдяки тіснішим політичним зв'язкам України з Болгарією, подібністю повоєнної долі обох країн, визначилися живим інтересом до української літератури, зокрема і до Т. Г. Шевченка. Низка ювілейних святкувань і звідомлень, статті в часописах і розвідки, які друкувалися в журналі “Українсько-Български Прѣгледъ” (тижневик), “Українсько Слово”, в збірнику “Сборникъ в честь на Ив. Д. Шишмановъ”, 1920 р., жива праця проф. Шишманова, проф. Теодора Балана, проф. Ст. Младенова, Николи Балабанова, поета Чілінгірова та інших покладали міцніші, нові підвалини для дальшого розвитку українсько-болгарських культурних взаємин та приязні, а також і взаємопізнання на ґрунті письменства.

Л і т е р а т у р а .

С. Чіліміров: Шевченко на български. Сборникъ в честь на Ив. Шишмановъ. София 1920.

Таж стаття в журналі “Славянски Глас”. Р. IX. Кн. I та II.

Д. Шелудько: Любенъ Каравеловъ и Украина. Сборникъ в честь на Ив. Д. Шишмановъ. София. 1920.

Ів. Шишманов: Тарас Шевченко. Библиотека на Славянска Бесѣда. Кн. XVI. 1914.

Іван Шишманов: Роля України в болгарськѣм відродженні. Відень 1916.

Т. Атанасов: Любенъ Каравеловъ като фолклористъ. Той-же збірник.

Б. Пенев: П. Р. Славейковата преводна. Журнал “Периодическо Списание”. 1906, стор. 205.

Никола Т. Балабанов: Любенъ Каравеловъ и украинската литература. Пловдив. 1922.

С. Младенов: Къмъ историята на украинско-българките отношения. “Українсько-Български Прѣгледъ”. 1920, ч. II.

Захарий Стоянов: Чърти изъ животитъ и списателската дѣятельность на Л. С. Каравеловъ. Часопис “Южна България”, III година, брой 183, 174, 175, 177.

А. Теодоров Балан: Българска литература. Пловдив. 1890.

Л. Д. Егъчиев: Райко (Ксенофонтъ) Жинзифовъ. Извѣстия на семинара по славянска филология. София. 1908—1910, кн. III.

Л. Д. Егъчиев: Райко (Ксенофонтъ) Жинзифовъ. Кюстендилъ. 1913.

Я. Каравелов: Стаття в “Независимость”, 1873, ч. 44, рік III.

Л. Каравелов: Та-ж стаття в журн. “Мисль”, рік XIV, кн. II.

Л. Каравелов: Стаття в “Независимость”, р. III, 1873, ч. 36.

Р. Жинзифов: Стаття в Новобългарска сбирка”. Москва, 1863.

І. Шишманов: Юбилеятъ на Т. Шевченко. Журнал “Свободно мѣние”, р. II, 1914, кн. 10.

С. Станимиров: Биографически свѣдѣния за Т. Г. Шевченко. “Библиотека на Славянска Бесѣда”, кн. XVI. 1914.

“Українсько-Български Прѣгледъ”. Журнал за 1920 р. Статті проф. Шишманова, проф. Младенова, Николи Балабанова та інших.

Д. Дорошенко: Славянський світ, т. I, Берлін 1922.

М. Мандрика: Т. Г. Шевченко в болгарськѣм письменстві. Записки Істор.-філологічного Відділу Всеукраїнської Академії Наук, Київ, кн. V (1924—1925), стор. 180—187.

SLAVISTICA

- No. I — **The tasks of Slavic Philology and Ukrainian Slavistics** (in Ukrainian language), Augsburg, 1948.
- No. II — V. Chaplenko: **Ukrainianisms in the language of M. Hohol (N. Gogol)** (in Ukrainian language, with a French resumé), Augsburg, 1948.
- No. III — Ivan Sydoruk: **The problem of the Ukrainian White-Ruthenian Lingual Boundary** (in Ukrainian language, with English and German resums, 2 maps), Augsburg, 1948.
- No. IV — J. B. Rudnye'kyj: **Slavic and Baltic Universities in Exile**, (in English language), Winnipeg, 1949.
- No. V — J. Byrych: **A Page from Czech-Ukrainian Relations** (in Ukrainian language), Winnipeg, 1949.
- No. VI — R. Smal-Stocky: **The Origin of the Word "Rus"** (in English language), Winnipeg, 1949.
- No. VII — V. Chaplenko: **The Language of "Slovo o Polku Ihorevi"** (in Ukrainian language with an English resumé), Winnipeg, 1950.
- No. VIII — I. Mirtschuk: **Das Daemonische bei den Russen und den Ukrainern** (in German language). Augsburg 1950.
- No. IX — J. B. Rudnye'kyj: **Slavistica Canadiana A.D. — MCML** (in English and Ukrainian), Winnipeg, 1950.
- No. X — Geo. W. Simpson: **The Names Rus', Russia, Ukraine and their Historical Background** (in Engl.), Winnipeg, 1951.
- No. XI — Metr. I. Ohienko: **An Early 17th cent. Ukrainian Russian Dictionary**. (In Ukr. and Russ. l.), Winnipeg, 1951.
- No. XII — V. J. Kaye: **Slavic Groups in Canada** (in Engl.), Winnipeg 1951.
- No. XIII — P. Fylypovych: **Hohol's (Gogol's) Ukrainian Background**, (In Ukr.), Winnipeg, 1952.
- No. XIV — W. Kirkeconnell: **Common English Loanwords in E. European Languages**. (In Engl. l.). Winnipeg 1952.
- No. XV. J. B. Rudnye'kyj: **Slavica Canadiana A. D. 1951**. (In Engl. language). Winnipeg, 1952.
- No. XVI. J. Sherekh: **Participium Universale im Slavischen**. 1953. (in German language), Winnipeg, 1953.
- No. XVII. Lueyk G. M.: **Old Church Slavic as a Religious Cult Language** (in Ukrainian with an Engl. resume), Winnipeg, Man. 1953.
- No. XVIII. J. B. Rudnye'kyj: **Slavica Canadiana A. D. 1952** (Multilingual), Winnipeg, Man. 1953.
- No. XIX. I. Sydoruk: **Ideology of Cyrillo-Methodians** (In Eng. language), Winnipeg-Chicago 1954.
- No. XX. P. Kovaliv: **Ukrainian and the Slavic Languages** (In Ukr. l.), Winnipeg 1954.
- No. XXI. J. B. Rudnye'kyj: **Slavica Canadiana A.D. 1953** (Mul. tilingual), Winnipeg 1954.

Price: \$0.50 per copy. Obtainable at:

U V A N P. O. Box 3597, Station B., Winnipeg, Man., Canada.